



13-09-2012

Број: 05-05-1-2703-2/12
Сарајево, 12. септембар 2012. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о успостављању функционалног блока ваздушног простора Централне Европе.

Будући да је Министарство комуникација и транспорта БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог меморандума молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPSTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 13. 09. 2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	BTB
01	02-05-2	1089/12	



MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-21-05-2-4007/11
Sarajevo, 05.09.2012. godine

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

11-09-2012		
05	05-1	2703

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

Predmet: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Sporazuma o uspostavljanju funkcionalnog bloka zračnog prostora Centralne Evrope

U prilogu dostavljamo prijedlog Odluke o ratifikaciji Sporazuma o uspostavljanju funkcionalnog bloka zračnog prostora Centralne Evrope koju je utvrdilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 18. sjednici, održanoj 30.08.2012. godine, kako bi Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, u skladu sa odredbama člana 15.-17. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00) provelo postupak i donijelo Odluku o ratifikaciji navedenog Sporazuma.

Sporazum o uspostavljanju funkcionalnog bloka zračnog prostora Centralne Evrope potpisan je 05. maja 2011. godine na Brdu kod Kranja.

U ime Bosne i Hercegovine Sporazum je potpisao ministar komunikacija i prometa BiH mr. Rudo Vidović, a za ostale zemlje potpisnice (Republika Austrija, Republika Hrvatska, Češka Republika, Republika Mađarska, Slovačka Republika, Republika Slovenija) odgovarajući ministri komunikacija i transporta.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo Odluku o prihvatanju Sporazuma o uspostavljanju funkcionalnog bloka vazdušnog prostora Centralne Evrope, i određivanju potpisnika, na 7. hitnoj sjednici održanoj 04. maja 2011. godine (broj Odluke: 01-50-1-1420/11 od 04.05.2011.g.).

S poštovanjem,



MINISTAR
[Signature]
dr. Zlatko Lagumdžija

Prilog:
kao u tekstu

**SPORAZUM O USPOSTAVLJANJU
FUNKCIONALNOG BLOKA ZRAČNOG
PROSTORA
CENTRALNE EVROPE**

REPUBLIKA AUSTRIJA,

BOSNA I HERCEGOVINA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA MAĐARSKA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

u daljem tekstu nazvane "države ugovornice",

Preambula

IMAJUĆI U VIDU da je inicijativa za jedinstveno evropsko nebo (SES) pokrenuta da bi se unaprijedili postojeći standardi sigurnosti zračnog prometa, da bi se doprinijelo održivom razvoju sistema zračnog prevoza, te da bi se poboljšao ukupni učinak upravljanja zračnim saobraćajem i usluga zračne plovidbe za opšti zračni promet u Evropi, u namjeri da se ispune zahtjevi svih korisnika zračnog prostora;

BUDUĆI da će se ciljevi SES-a *inter alia* ostvarivati pomoću funkcionalnih blokova zračnog prostora koji se zasnivaju na operativnim potrebama i uspostavljaju bez obzira na državne granice, gdje će usluge zračne plovidbe biti vođenje učinkom i poboljšavane sa namjerom da se unaprijedi saradnja među pružateljima usluga zračne plovidbe;

POTVRĐUJUĆI da je zračni prostor Centralne Evrope od velike važnosti u upravljanju zračnim saobraćajem u Evropi i da će svako poboljšanje ostvareno u njegovom oblikovanju, upravljanju njime ili u pružanju usluga zračne plovidbe doprinijeti boljem protoku prometa ne samo u Centraloj Evropi;

ŽELEĆI da se primjena SES-a ne ograniči samo na države članice EU i da podrži njegovu primjenu na zemlje koje nisu članice Evropske Unije;

PRIZNAJUĆI da zaključivanje nekog sporazuma o uspostavljanju i primjeni funkcionalnog bloka zračnog prostora ne smije uticati na princip da svaka država ima potpuni i isključivi suverenitet nad zračnim prostorom iznad svoje teritorije niti na sposobnost svake države da koristi svoja prava koja se odnose na bezbjednost i odbranu u svom nacionalnom zračnom prostoru;

PRIZNAJUĆI da će nacionalno nadzorno tijelo svake države ugovornice uspostaviti odgovarajuća rješenja za usku međusobnu saradnju da bi se osigurao odgovarajući nadzor nad pružateljima usluga zračne plovidbe koji posjeduju važeći certifikat i koji pružaju usluge zračne plovidbe u zračnom prostoru koji potpada pod nadležnost država ugovornica;

PRIZNAJUĆI slobodu odlučivanja svake države ugovornice pri ocrtavanju obima zračnog prostora i pri utvrđivanju usluga zračne plovidbe koje će biti obuhvaćene ovim Sporazumom;

•IZRAŽAVAJUĆI svoju volju da sarađuju na primjeni SES-a tako da se njegovi ciljevi mogu ostvarivati i da korisnici zračnog prostora mogu imati koristi od primjene;

POŠTUJUĆI uslove koji proističu iz regionalnih sporazuma zaključenih sa Međunarodnom organizacijom za civilno zrakoplovstvo i poštujući regionalne sporazume koji su postojali kada je na snagu stupila Uredba o pružanju usluga;

TEŽEĆI ka stvaranju pravne i institucionalne osnove za funkcionalni blok Centralne Evrope (FAB CE) koji treba da bude uspostavljen među državama ugovornicama;

POŠTUJUĆI da uspostavljanje FAB-a CE ne dovodi u pitanje oblasti informativne kontrole letenja (FIR-ove) koje je priznao ICAO, te da će države ugovornice zadržati odgovornost prema ICAO-u u okviru geografskih granica FIR-ova koje im je ICAO povjerio

se ovako dogovaraju:

Član 1

Definicije

1. U ovom Sporazumu, sem ako nije drugačije navedeno, pojam:

- (a) "zračni prostor FAB-a CE" označava zračni prostor koji obuhvata prihvaćeni zračni prostor svake države članice;
- (b) "usluga FAB-a CE" označava svaku uslugu zračne plovidbe koju su države ugovornice utvrdile u Aneksu 2 uz ovaj Sporazum koja će se pružati u vezi sa njihovim prihvaćenim zračnim prostorom, a koja ne podliježe bilo kakvim rezervama u skladu sa članom 20(1)(b);
- (c) "prihvaćeni zračni prostor" označava, kad se radi o svakoj državi ugovornici, zračni prostor u nadležnosti države ugovornice, koji je ta država ugovornica odredila u Aneksu 1 uz ovaj Sporazum, a koji ne podliježe bilo kakvim rezervama u skladu sa članom 20(1)(b);
- (d) "NSA certifikacije" označava, kad se radi o određenom pružaocu usluga zračne navigacije (ANSP), nacionalno nadzorno tijelo (NSA) koje je imenovala ili uspostavila država ugovornica, koje je certifikovalo taj ANSP;
- (e) "NSA teritorije" označava, kad se radi o određenom dijelu zračnog prostora, NSA-u koju je imenovala ili uspostavila država ugovornica koja ima nadležnost nad tim dijelom zračnog prostora;
- (f) "odlučujući datum" označava 30. juni 2012. ili datum stupanja na snagu ovog Sporazuma, koje god nastupi kasnije.

2. Osim ako se ne navede drugačije, ili ako kontekst ne zahtijeva drugačije, ostali pojmovi i izrazi u ovom Sporazumu se tumače u skladu sa njihovom upotrebom i tumačenjem u odgovarajućim propisima usvojenim na osnovu Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i na osnovu Međunarodne konvencije o civilnom zrakoplovstvu.

Član 2

Cilj

Cilj ovog Sporazuma je da se uspostavi funkcionalan blok zračnog prostora, donesu pravila i postupci za njegovu primjenu, funkcionisanje i dalji razvoj da bi se postigla usklađenost sa SES-om i uspostavile odgovarajuće upravne i rukovodne strukture.

Član 3

Suverenitet

1. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje potpuni i isključivi suverenitet država ugovornica nad zračnim prostorom iznad njihove teritorije.
2. Ništa iz ovog Sporazuma ne dovodi u pitanje, niti utiče na prava i obaveze država ugovornica bilo iz Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu bilo iz drugih međunarodnih sporazuma u kojima je bilo koja od njih ugovorna strana.

Član 4

Sigurnost i odbrana

Odredbe ovog Sporazuma ne dovode u pitanje nacionalne zahtjeve država ugovornica vezane za javni red i mir, javnu sigurnost i interese vezane za odbranu, te svaka država ugovornica ima pravo da primijeni svaku mjeru u obimu koji je potreban da bi se zaštitili ključni interesi politike sigurnosti i odbrane. Dalje, svaka država ugovornica ima pravo da očuva vojne operacije i obuku, ili druge vrste letenja vojne avijacije (OAT) u skladu sa svojim nacionalnim pravilima ili propisima kad god je primjena ovog Sporazuma štetna po njihovo sigurno i efikasno odvijanje

Član 5

Uspostavljanje funkcionalnog bloka zračnog prostora

Države ugovornice ovim uspostavljaju blok zračnog prostora Centralne Evrope (FAB CE). Ovaj Sporazum se primjenjuje na zračni prostor FAB-a CE u obimu usluga FAB-a CE .

Član 6

Tijela FAB-a CE

1. Države ugovornice se slažu sa uspostavljanjem sljedećih tijela FAB-a CE :
 - (a) Vijeće FAB-a CE ;
 - (b) Zajednički civilno vojni komitet za koordinaciju zračnog prostora (JCMACC);
 - (c) Komitet za koordinaciju između nacionalnih nadzornih tijela (NSACC);
 - (d) Ostala tijela koja uspostavi Vijeće FAB-a CE koja su neophodna za primjenu, funkcionisanje i dalji razvoja FAB-a CE .

2. Gore navedena tijela nemaju svojstvo pravnog lica.

Član 7

Vijeće FAB-a CE

1. Vijeće FAB-a CE je uspostavljeno kao zajedničko tijelo za donošenje odluka za potrebe primjene, funkcionisanja i daljeg razvoja ovog Sporazuma.
2. Vijeće FAB-a CE se sastoji od predstavnika država ugovornica. Svaka država ugovornica može imenovati nekoliko delegata da bi se omogućilo da budu predstavljeni i civilno i vojno zrakoplovstvo. Svaka država ugovornica ima jedan glas.
3. Svaki pružalac usluga zračne plovidbe, zadužen za bilo koji dio zračnog prostora FAB-a CE ima pravo da imenuje predstavnika da kao posmatrač prisustvuje sastancima Savjeta FAB-a CE .
4. Vijeće FAB-a CE , u okviru djelokruga ovog Sporazuma, preduzima mjere koje su neophodne da se osigura primjena, funkcionisanje i dalji razvoja FAB-a CE da bi se osiguralo da ispunjava zahtjeve i ostvaruje ciljeve postavljene u SES propisima, uključujući usklađenost sa šemom učinka i ciljevima postavljenim u njoj.
5. Vijeće FAB-a CE razmatra, diskutuje o, i usvaja odluke o sljedećim pitanjima:
 - (a) Formulisanje i odobravanje principa FAB-a CE, ciljeva i politike na strateškom nivou za unutrašnja i vanjska pitanja FAB-a CE, uključujući ali ne ograničavajući se na:
 - (i) oblikovanje zračnog prostora ;
 - (ii) upravljanje zračnim prostorom (ASM);
 - (iii) usluge zračne plovidbe (ANS);
 - (iv) upravljanje protokom prometa (ATFM);
 - (v) superviziju i nadzor nad bezbjednošću letenja vezane za ANS, ATFM, ASM i obuku i licenciranje osoblja;
 - (b) prijedloge za izmjenu i dopunu ili raskid ovog Sporazuma;
 - (c) svoj vlastiti poslovnik o radu;
 - (d) uspostavljanje drugih tijela pomenutih u članu 6, stav1., tačka (d);
 - (e) opis zadataka tijela uspostavljenih prema članu 6, stav 1., tačke (b), (d) i njihove izmjene i dopune;
 - (f) sva druga pitanja slične prirode sa ciljem da se ostvare ciljevi ovog Sporazuma.
6. Vijeće FAB-a CE takođe razmatra, diskutuje o, i usvaja mjere o sljedećim pitanjima:
 - (a) usvajanje opštih planova i mjera vezanih za primjenu, dalji razvoj i funkcionisanje FAB-a CE ;
 - (b) vanredne/nepredviđene situacije ;
 - (c) usklađivanje šeme naknada;
 - (d) uspostavljanje zone(a) naknada koje se prostiru preko nacionalnih granica;

- (e) usklađivanje pravila o ANS, ATFM, ASM, obuci i licenciranju odgovarajućeg osoblja i pravilima letenja, uključujući usklađivanje objavljenih odstupanja od ICAO standarda;
- (f) planovi učinka;
- (g) njegovanje i olakšavanje saradnje među ANSP-ima sa ciljem poboljšanja njihovog učinka u FAB-u CE;
- (h) sva druga pitanja slične prirode sa ciljem da se ostvare ciljevi ovog Sporazuma.

7. Mjera pomenuta u stavu 6 gore mora biti u skladu sa odlukama koje je već usvojio Vijeće FAB-a CE, osim ako ovdje nije drugačije određeno.

8. Vijeće FAB-a CE se sastaje kada ga sazove njegov predsjedavajući ili na zahtjev dvije države ugovornice.

9. Vijeće FAB-a CE odluke i mjere usvaja koncenzusom. Kada se koncenzus ne može postići, Vijeće FAB-a CE odluke i mjere usvaja glasanjem u skladu sa sljedećim pravilima:

- (a) za odluke je potrebna jednoglasnost država ugovornica i one se mijenjaju i dopunjuju ili opozivaju jedino drugom odlukom;
- (b) mjere zahtijevaju prostu većinu država ugovornica i mijenjaju se i dopunjuju ili opozivaju samo drugom mjerom. Takva mjera, kojom se vrši dopuna i izmjena ili se opoziva mjera, zahtjeva prostu većinu država ugovornica. Država ugovornica ili države ugovornice koje su usvojile mjeru kojom se vrši izmjena i dopuna/opoziva prvobitna mjera, a koje su usvojile prvobitnu mjeru, su obavezane prvobitnom mjerom u odnosu na državu ugovornicu ili države ugovornice koje su usvojile samo prvobitnu mjeru:

- (i) u toku perioda primjene prvobitne mjere; ili

- (ii) u toku jedne godine (prelazni period) nakon usvajanja mjere kojom se vrši izmjena i dopuna/opoziv mjere kada u prvobitnoj mjeri nije određen period primjene.

Država ugovornica ili države ugovornice koje je obavezivala prvobitna mjera, ali nisu glasale za mjeru kojom se vrši njena dopuna i izmjena ili opoziv su i dalje obavezane prvobitnom mjerom, sem ako u slučaju (ii), bilo koja od njih naznači drugačije za vrijeme nakon prelaznog perioda.

- (c) svaka država ugovornica koja nema predstavnika na sastanku ima pravo da glasa pismenim putem; ako nikakav odgovor ne stigne u roku od 21 dana nakon prijema prijedloga odluke ili mjere, smatra se da je glas takve države ugovornice potvrđan.

10. Osim ako drugačije nije određeno u ovom Sporazumu ili u datoj odluci, odluke su obavezujuće za sve države ugovornice. Sem ako nije drugačije određeno datom mjerom, mjere su obavezujuće za sve države ugovornice koje su glasale za tu mjeru. Mjera ne obavezuje državu ugovornicu koja nije glasala za datu mjeru, sem ako država ugovornica u bilo kom trenutku ne obavijesti Vijeće FAB-a CE da od određenog datuma smatra da je obavezana mjerom u vezi sa cijelim ili određenim djelovima njenog prihvaćenog zračnog prostora i svim ili određenim uslugama zračne plovidbe koje se pružaju u njenom prihvaćenom zračnom prostoru.

11. Usvajanje mjere ne sprječava dvije ili više država ugovornica, koje nisu glasale za mjeru, da zaključe i primjenjuju odgovarajuće fleksibilno rješenje u skladu sa članom 10. ovog Sporazuma.

12. Svako rješenje usvojeno po pitanjima nabrojanim u stavu 6 se smatra mjerom bez obzira na to kako je naslovljeno i bez obzira na to da li je stvarno usvojeno koncenzusom, jednoglasno ili većinom.

13. Svaka država ugovornica pravovremeno primjenjuje svaku mjeru i odluku u svom nacionalnom zakonodavstvu ili na drugi način osigurava njihovu efektivnu primjenu.

14. Kad predložena odluka ili mjera ne utiče na prihvaćeni zračni prostor države ugovornice ili ANS usluge koje je država ugovornica uključila u Aneks 2, takva država ugovornica nema pravo glasa i ne smatra se državom ugovornicom iz stava 9 i 10, pod uslovom da:

- (a) Ta odluka/mjera ne uključuje međuveze sa prihvaćenim zračnim prostorom države ugovornice;
- (b) Ta odluka/mjera je u skladu sa odlukama/mjerama koje je usvojila ta država ugovornica.

Ta odluka/mjera nije obavezujuća za tu državu i ni na koji način ne ograničava niti sprječava tu državu ugovornicu da usvoji odluku/mjeru o pitanjima i djelokrugu nabrojanim u stavovima 5 i 6 gore.

U slučaju rezervi iz člana 20, isto važi *mutatis mutandis* u periodu nakon dvije godine od odlučujućeg datuma.

Član 8

Zajednički civilno vojni komitet za koordinaciju zračnog prostora (JC-MACC)

Zajednički civilno vojni komitet za koordinaciju zračnog prostora se sastoji od predstavnika civilnog i vojnog zrakoplovstva država ugovornica čiji cilj je, *inter alia*, strateška koordinacija nacionalnog ASM-a i politike dizajniranja zračnog prostora, procesa ATFCM-a i civilno-vojne saradnje svih FAB CE država. JC-MACC je odgovoran Savjetu FAB-a CE .

Član 9

Komitet za koordinaciju između nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC)

Komitet za koordinaciju između nacionalnih nadzornih tijela se sastoji od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela (NSA-a) koji vrši zadatke nadzora u zračnom prostoru FAB-a CE sa ciljem izvršavanja zadataka određenih u članu 14. NSA CC je odgovoran Savjetu FAB-a CE . Takva odgovornost ne dovodi u pitanje nepristrasno, nezavisno i transparentno ostvarivanje prava pojedinačnih NSA-a.

Član 10

Fleksibilna rješenja

1. Dvije ili više država ugovornica koje žele da razvijaju i primjenjuju, međusobno ili među pružateljima usluga koji pružaju FAB CE usluge u njihovom prihvaćenom zračnom

prostoru, dalja rješenja za povećanje nivoa usklađenosti, učinka ili saradnje mogu u skladu sa ovim ući u fleksibilna rješenja.

2. Takva rješenja ne smiju uticati na prava i obaveze onih država ugovornica koje ne učestvuju u takvim rješenjima i ne smiju biti u suprotnosti sa odlukama koje je već usvojilo Vijeće FAB-a CE i sa nivoom usklađenosti koji je već dostignut među državama ugovornicama koje učestvuju u pojedinom rješenju i drugih država ugovornica.

Član 11

Usluge zračne plovidbe

1. Svaka država ugovornica osigurava da se usluge FAB-a CE pružaju u njenom prihvaćenom zračnom prostoru.

2. Osim ako ovdje nije drugačije izričito navedeno, ne smatra se da bilo šta iz ovog Sporazuma niti mjere usvojene u skladu sa njim ograničavaju mogućnosti saradnje ANSP-a koji pružaju usluge u FAB-u CE.

Član 12

Zajedničko određivanje

1. Svaka država ugovornica ima pravo da odredi, i opozove ili dopuni i izmjeni, u cjelini ili djelomično, odluku o određivanju jednog ili više pružalaca kontrole letenja koji će pružati usluge kontrole letenja u njenom prihvaćenom zračnom prostoru. Depozitar se pismeno obavještava o takvom određivanju, opozivu ili izmjeni i dopuni.

2. Date države ugovornice primjenjuju mjere Savjeta FAB-a CE kojim se uspostavljaju prekogranični sektori ili:

- (a) putem dogovaranja, na bilateralnoj ili multilateralnoj osnovi, u skladu sa stavom 1 ovog člana, o određivanju pružaoca usluga kontrole letenja za dati prekogranični sektor ili sektore; ili
- (b) osiguravajući da dati pružaoci usluga kontrole letenja sklope odgovarajuće sporazume za pružanje usluga kontrole letenja u datom prekograničnom sektoru ili sektorima i da ih odobre date države ugovornice.

3. Smatra se da su sve zainteresovane države ugovornice zajednički odredile pružaoca(e) usluga kontrole letenja iz stava 1 od datuma kad depozitara obavijeste o određivanju dok ne dođe do izmjene i dopune ili opoziva definisanog u stavu 1.

4. Države ugovornice na čiji zračni prostor se odnose sporazumi između pružalaca usluga kontrole letenja o pružanju ATS usluga su i dalje isključivo odgovorne za odobravanje takvih sporazuma, bilo da su pružaoci određeni po ovom Sporazumu ili ne. Bilo koje dvije ili više susjednih država mogu napraviti odgovarajuća rješenja ili sklopiti sporazume vezane za davanje takvog odobrenja.

5. Svaka država ugovornica koja namjerava da delegira nadležnost za uspostavljanje i/ili pružanje usluga kontrole letenja u zračnom prostoru FAB-a CE nekoj drugoj državi, koja nije ugovornica po ovom Sporazumu, osigurava da se ova druga pridržava svih odredbi ovog Sporazuma.

Član 13

Zračni prostor

1. Zračnim prostorom FAB-a CE upravljaju države ugovornice kao što je određeno u daljem tekstu.
2. Ovaj Sporazum ne utiče na pravo svake države ugovornice da primijeni koncept fleksibilnog korištenja zračnog prostora kada rezerviše, ograničava ili na drugi način organizuje definirane zapremine zračnog prostora koje se ne prostiru preko njenog prihvaćenog zračnog prostora, da bi ga isključivo ili posebno koristili vojni korisnici i/ili zrakoplovi za letenje po pravilima (OAT). Ipak, ova ograničenja i rezervacije zračnog prostora, kada imaju značajan uticaj na tokove civilnog prometa, se koordiniraju preko JC MACC-a u skladu sa procesom koordinisanja koji će definisati JC MACC.

Član 14

Nadzor

1. NSA koje je izvršilo certifikaciju vrši sav nadzor i nadzor sigurnosti letenja nad datim ANSP-om kad se radi o pružanju bilo koje usluge FAB-a CE u tom dijelu zračnog prostora FAB-a CE, koji ne spada u nadležnost države ugovornice koja je imenovala NSA-u certifikacije.
2. Teritorijalna NSA ima pravo da traži revizije i da neposredno učestvuje u svim poslovima nadzora koje vrši NSA certifikacije u obimu u kom su zadaci koji se izvršavaju vezani za pružanje usluga FAB-a CE u zračnom prostoru FAB-a CE koji je u nadležnosti teritorijalne NSA. NSA certifikacije posvećuje dužnu pažnju prijedlozima i komentarima koji dolaze od teritorijalne NSA. ANSP koji je pod nadzorom NSA-e certifikacije omogućava teritorijalnoj NSA da ostvari ovo svoje pravo.
3. Teritorijalna NSA obavještava NSA-u certifikacije o pravilima i postupcima koji se primjenjuju na pružanje usluga FAB-a CE u zračnom prostoru koji spada pod njenu nadležnost.
4. Države ugovornice međusobno priznaju sve nalaze, zaključke i odluke koje donese NSA certifikacije u vezi sa FAB CE uslugama koje pruža dati ANSP u dijelu zračnog prostora FAB-a CE, koji ne spada u nadležnost države ugovornice koja je imenovala NSA-u certifikacije. U slučaju da NSA certifikacije donese nalaz, zaključak ili odluku ne posvećujući dužnu pažnju odgovarajućim pravilima i postupcima iz stava 3 koja joj je dostavila teritorijalna NSA, država ugovornica koja je imenovala teritorijalnu NSA ima pravo da ne prizna takav nalaz, zaključak ili odluku, a ako smatra neophodnim i suspenduje primjenu ovog člana i shodno tome ponovo preuzme nadležnost za nadzor i nadzor sigurnosti letenja.
5. Države ugovornice osiguravaju zaključivanje pisanog Sporazuma o saradnji NSA-a koji određuje detaljne uslove za ostvarivanje prava i obaveza njihovih NSA-a prema ovom članu i za razmjenu i odašiljanje informacija vezanih za bezbjednost letenja.
6. Stavovi 1 do 5 se primjenjuju *mutatis mutandis* na nadzor sigurnosti letenja u ATFM-u i ASM-u. NSA koja je nadležna za nadzor sigurnosti letenja je NSA države ugovornice na čijoj

teritoriji organizacija koja pruža ATFM ili ASM na taktičkom nivou ima glavno poslovno sjedište.

7. Kada se sve zainteresovane NSA-e, koje izdaju dozvole, dogovore i ispune sve odgovarajuće zahtjeve i postupke, svaka NSA koja izdaje dozvole, koja je nadležna za bilo koji dio prekograničnog sektora ima pravo da izda odobrenje jedinici za cijeli prekogranični sektor. Zainteresovane države ugovornice međusobno priznaju takva odobrenja jedinici.

8. Ovaj član se ne primjenjuje na nadzor i nadzor sigurnosti letenja vezane za pružanje bilo kojih usluga FAB-a CE koje pruža bilo koji ANSP osim onih koje je certifikovala neka NSA države ugovornice.

Član 15

Finansijska rješenja

Svaka država ugovornica snosi svoje vlastite troškove vezane za primjenu, funkcionisanje i dalji razvoj FAB-a CE .

Član 16

Pristupanje države Sporazumu FAB CE

1. Ovom Sporazumu može pristupiti bilo koja država članica EU ili bilo koja ugovorna strana iz Sporazuma o zajedničkoj evropskoj zrakoplovnoj oblasti, pod uslovom da njihov zračni prostor graniči sa zračnim prostorom FAB-a CE .

2. Ovo pristupanje međusobnim pismenim pristankom odobravaju države ugovornice.

Član 17

Dopune i izmjene

Ovaj Sporazum se može dopuniti i izmijeniti međusobnim pismenim odobrenjem država ugovornica.

Član 18

Povlačenje države ugovornice iz Sporazuma FAB CE

1. Svaka država ugovornica se može povući iz ovog Sporazuma putem pismenog obavještenja depozitaru.

2. Povlačenje stupa na snagu godinu dana od datuma na koji depozitar primi obavještenje. U toku tog perioda druge države ugovornice preduzimaju neophodne mjere da rekonfigurišu zračni prostor i pružanje usluga FAB-a CE. Država ugovornica koja se povlači snosi troškove povlačenja koje imaju druge države ugovornice u toku prelaznog perioda, a koji su u vezi sa rekonfiguracijom zračnog prostora FAB-a CE i pružanjem usluga FAB-a CE, koje države ugovornice inače ne bi imale.

Član 19

Raskid

1. Ovaj Sporazum se može raskinuti međusobnim pismenim odobrenjem država ugovornica.

2. Raskid ne stupa na snagu prije nego što budu izmirene sve međusobne obaveze država ugovornica po ovom Sporazumu.

Član 20

Rezerva

1. Svaka država ugovornica, po potpisivanju ovog Sporazuma ili skupa sa aktom o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju može dostaviti sljedeće rezerve:

- (a) ovaj Sporazum se ne primjenjuje na jedan ili više određenih djelova njenog prihvaćenog zračnog prostora izuzev zračnog prostora oblasne kontrole letenja; i/ili
- (b) ovaj Sporazum se ne primjenjuje na jednu ili više usluga (ili njenih djelova) koje se pružaju u vezi sa njenim prihvaćenim zračnim prostorom, a koje su nabrojane u Aneksu 2, izuzev:
 - (i) usluga oblasne kontrole letenja,
 - (ii) usluga komunikacije, navigacije i nadzora potrebne za oblasnu kontrolu letenja,
 - (iii) međuveza između oblasnih službi kontrole letenja i službi zrakoplovnih informacija,
 - (iv) međuveza između oblasnih službi kontrole letenja i meteoroloških službi i
 - (v) međuveza između oblasnih službi kontrole letenja i službi potrage i spašavanja.

2. Svaka država ugovornica može u potpunosti ili djelomično povući svoje rezerve u bilo kom trenutku nakon što ovaj Sporazum stupi na snagu za tu državu ugovornicu.

3. Rezerva ili njeno povlačenje stupa na snagu kad ga primi depozitar.

Član 21

Suspeziija

1. Radi zaštite osnovnog javnog reda i mira, javne sigurnosti i interesa odbrane ili kad je drugačije određeno u ovom Sporazumu, svaka država ugovornica ima pravo da suspenduje primjenu Sporazuma ili njegovih djelova. Ona o suspenziji odmah obavještava depozitara.

2. Država ugovornica koja je izvršila suspenziju je okončava čim prestanu da postoje razlozi za suspenziju i obavještava depozitara o prestanku suspenzije.

Član 22

Rješavanje sporova

1. Svaki spor koji nastane između dvije ili više država ugovornica vezan za tumačenje, primjenu ili provođenje ovog Sporazuma, uključujući njegovo trajanje, valjanost ili raskid, koji se u roku od šest mjeseci ne može riješiti neposrednim pregovaranjem ili na neki drugi način, se upućuje na arbitražu Stalnom arbitražnom sudu u Hagu u skladu sa opcionim pravilima za arbitražu navedenog Suda.

2. Broj arbitara je tri. Ako je više od dvije države ugovornice strane u sporu, ove strane se trebaju dogovoriti o odabiru trojice arbitara; strane u sporu snose troškove arbitraže u jednakom iznosu. Ako u roku 60 dana nakon prijema obavještenja o arbitraži strane u sporu ne imenuju tri arbitra, svaka strana može tražiti od generalnog sekretara stalnog arbitražnog suda da imenuje arbitre.

3. Jezik arbitraže je engleski jezik. Mjesto arbitraže je Hag. Međunarodni biro Stalnog arbitražnog suda služi kao registar i pruža one administrativne usluge koje naloži Stalni arbitražni sud.

Član 23

Stupanje na snagu

1. Države ugovornice ratifikuju, odobravaju ili prihvataju ovaj Sporazum. Akti o ratifikaciji, odobravanju ili prihvatanju se deponuju u Republici Sloveniji, koja se ovim određuje za deponitara.

2. Depozitar obavještava svaku državu ugovornicu posebno o:

(a) Svakom deponovanju akta o ratifikaciji, odobravanju ili prihvatanju;

(b) Datumu stupanja na snagu ovog Sporazuma;

(c) Svakom povlačenju iz ili suspenziji ovog Sporazuma ili njegovog dijela, skupa sa njihovim datumom i datumom njihovog stupanja na snagu;

(d) Svakoj rezervi, skupa sa njenim datumom i datumom njenog povlačenja;

(e) Raskidu ovog Sporazuma.

3. Ovaj Sporazum stupa na snagu šezdesetog dana nakon datuma kad najmanje dvije susjedne države ugovornice deponuju akt o ratifikaciji, odobravanju ili prihvatanju.

4. Kad se radi o bilo kojoj drugoj državi ugovornici, ovaj Sporazum stupa na snagu šezdesetog dana nakon datuma kad ona deponuje akt o ratifikaciji, odobravanju ili prihvatanju.

Član 24

Privremena primjena

1. Države ugovornice se ovim slažu, pod uslovima iz obaveznih odredbi njihovog nacionalnog prava, da se osim odredbi iz članova 5, 12, 14, 16-19, 21 i 22, ovaj Sporazum privremeno primjenjuje među svim potpisnicama od datuma potpisivanja do odlučujućeg datuma.

2. Odluke koje se usvoje prije odlučujućeg datuma postaju obavezujuće za svaku pojedinačnu potpisnicu kada ovaj Sporazum stupi na snagu za tu potpisnicu.

3. Mjere koje se usvoje prije odlučujućeg datuma postaju obavezujuće za svaku pojedinačnu potpisnicu kada ovaj Sporazum stupi na snagu za tu potpisnicu, pod uslovom da je potpisnica glasala za tu mjeru.

4. Potpisnice koje najkasnije do odlučujućeg datuma ne ratifikuju Sporazum imaju pravo da učestvuju na sastancima Savjeta FAB-a CE i drugih tijela kao posmatrači, bez prava glasa.

5. Kad se radi o bilo kojoj pojedinačnoj potpisnici sa statusom posmatrača, odluke koje Vijeće FAB-a CE usvoji nakon odlučujućeg datuma postaju obavezujuće za tu potpisnicu kada Sporazum stupi na snagu, osim ako ta potpisnica ne obavijesti drugačije prije ili pri deponovanju akta o ratifikaciji Sporazuma .

Član 25

Aneksi uz Sporazum

Odredbe sadržane u aneksima uz ovaj Sporazum čine njegov sastavni dio.

Član 26

Registracija u ICAO-u

Depozitar registruje ovaj Sporazum i sve izmjene i dopune ovog Sporazuma u ICAO-u.

U znak prihvatanja navedenog, dole potpisane ovlaštene strane potpisuju ovaj Sporazum.

Spisak aneksa

Aneks 1: Utvrđivanje zračnog prostora

Aneks 2: Usluge zračne plovidbe

Sačinjeno u Brdu kod Kranja, dana 05. maja 2011. godine, na engleskom jeziku.

Za Republiku Austriju

Za Bosnu i Hercegovinu

Za Republiku Hrvatsku

•
•
Za Českou Republiku

Za Republiku Maďarsku

Za Slovenskú Republiku

Za Republiku Sloveniju

ANEKS 1

Utvrđivanje zračnog prostora

Ovaj Sporazum se, izuzev ako je drugačije određeno u ovom Sporazumu, primjenjuje u zračnom prostoru u nadležnosti država ugovornica, koji se definiše kao zračni prostor ovako određen:

Država ugovornica	Bočne granice	Vertikalne granice
Republika Austrija	FIR Beč	GND – NEOGRANIČENO
Bosna i Hercegovina	FIR Sarajevo	FL165 - NEOGRANIČENO
Republika Hrvatska	FIR Zagreb	FL 205 - NEOGRANIČENO
Češka Republika	FIR Prag	GND – NEOGRANIČENO
Republika Mađarska	FIR Budimpešta	GND – NEOGRANIČENO
Slovačka Republika	FIR Bratislava	FL195 – NEOGRANIČENO
Republika Slovenija	FIR Ljubljana	FL175 – NEOGRANIČENO

ANEKS 2

Usluge zračne plovidbe

Sem ako je drugačije određeno Sporazumom, Sporazum se primjenjuje na pružanje sljedećih ovdje nabrojanih usluga zračne plovidbe u prihvaćenom zračnom prostoru datih država ugovornica.

Država ugovornica	Usluge zračne plovidbe
Republika Austrija	ATS, CNS, AIS, SAR, MET
Bosna i Hercegovina	Obavezne usluge iz člana 20
Republika Hrvatska	Obavezne usluge iz člana 20
Češka Republika	ATS, CNS, AIS, SAR, MET
Republika Mađarska	ATS, CNS, AIS, SAR, MET
Slovačka Republika	Obavezne usluge iz člana 20
Republika Slovenija	Obavezne usluge iz člana 20